

UN LLIBRE POSA AL DESCOBERT LA NATURALESA DEL GENI

Picasso

El terrible

Olga va ser una injecció d'exotisme en la vida de Picasso.

En la vida de Picasso les dones van tenir un paper molt important. Olga, Marie Thérèse, Dora, Françoise, Jacqueline, totes elles el van estimar, però també van haver de patir la seua falta d'humanitat. Una biografia apareguda als Estats Units qüestiona la integritat moral del geni.

Xulio Ricardo Trigo

L'estiu del 45 arriba a la fi i un home ple de desitjos es presenta en la casa de Françoise Gillot. Mesos abans, ella havia renunciat a un estiueig comú, en conèixer el fet que una altra amant, Dora Maar, l'oficial, també hi aniria. Ara, ho té decidit... Vol viure amb Françoise i així li ho diu, però ella té por de ser fagocitada per una personalitat tan forta. Després de la negativa, Françoise invita una amiga a passar-hi uns dies. Ell, el pintor Pablo Picasso, gelós i enfurit, torna a la casa, fa venir la Françoise, i apaga un cigarret sobre el rostre de la seua futura companya.

Nascuda per a la polèmica

L'episodi anterior és una de les principals excuses d'Ariana Stassinopoulos al llibre *Picasso, creador i destructor*, una biografia del pintor malagueny apareguda als Estats Units, que ha produït reaccions immediates als cercles picassians. La Stassinopoulos, una es-

criptora grega especialitzada en llibres escàndol, formada a l'Anglaterra i casada amb un milionari, ja havia despertat les ires dels amics i admiradors de Maria Callas amb una biografia del mateix estil.

Al llibre, cinc anys d'entrevistes per mostrar l'altra cara de Picasso, l'autora pren un punt de vista força efectiu per a emocionar la gent: es posa al lloc de la víctima i des d'aquest teoritza, elucubra i trau conclusions que no sempre són donades per la pròpia història. És cert que tota moda té sempre dues vessants oposades que la delimiten, i la moda de les biografies, que tant d'èxit tenen al món anglosaxó, havia de tenir també un vessant més comercial i populista.

Molts dels arguments del llibre cauen pel seu propi pes —la grega es dedica a veure delictes sexuals pertot arreu—, però d'altres comentaris i troballes, sobretot les referides a la crueltat men-

tal de Picasso, tenen més interès i, fins i tot, poden ser reveladores per a comprendre la creació picassiana. L'escriptora, doncs, tot i escriure per a l'escàndol, tot i inventar contínuament, tot dins de la pitjor tradició omniscient, dirigint el lector pel camí de les seues reflexions, bastant reaccionàries de vegades, ofereix un interès afegit per al lector intel·ligent que sàpiga triar entre la imaginació de l'autora i les dades reals, moltes testimoni d'una persona que va patir de prop la forta personalitat de Picasso, Françoise Gillot.

Les dones de Picasso

Segons l'escriptora grega, Picasso experimentava des de xicot un fort desig de ser acceptat per la societat que l'envoltava. Potser per això, la seua actitud envers les dones havia de ser de prepotència, basada en una exigència de dedicació contínua, com va passar amb una de les

Segons Ariana Stassinopoulos, la relació entre les obres i la vida quotidiana de Picasso és molt clara. L'escriptora grega aplega al llibre importants testimonis de Françoise Gillet i de la seua filla Maya. L'enorme mosaic que ha aconseguit reunir dels fets recollits han mogut la curiositat dels admiradors de Picasso.

primeres amants, Fernand Olivier, amb la qual vivia en una golfa de Montmartre, a la qual prohibia eixir de casa mentre ell es divertia amb d'altres que després donava als seus amics. L'Olivier, sembla que no va ser capaç de suportar els anys de prosperitat, amb les infidelitats i enganys que això comportava.

El seu amor vertader seria Eva Gouel. S'havien conegut a casa de Gertrude Stein i, des d'aleshores, van viatjar sense descans fins a la mort d'ella, tuberculosa, l'any 1915. Però si Eva va ser el seu amor, Olga Kokhlova, una ballarina russa que havia conegut fent decorats amb Jean Cocteau per al ballet rus, li va donar la projecció social que ell desitjava.

Olga no era una dona massa intel·ligent, però posseïa dues coses importants a París a principis de segle: distinció, una elegància natural que la seua professió accentuava, i un exotisme que provocava les mirades de tots. El seu matrimoni, però, va ser un fracàs absolut i l'estabilitat que Picasso hi buscava amb el nou estatus social no arribà.

Potser la major passió sexual de Picasso va ser Marie-Thérèse Walter, una adolescent a la qual va prometre tot i va donar molt poc. Dúctil i enamorada, Marie Thérèse va ser utilitzada per Picasso per tal d'introduir-se en camins sexuals poc freqüents. D'aquesta unió naixeria Maya Walter, fet que va allunyar el pintor.

Sembla que sempre el naixement d'un fill gelava la passió de Picasso i el conduïa de nou a la recerca d'unes altres dones. Així, va conèixer Dora Maar, una pintora i fotògrafa iugoslava que, sempre segons la Stassinopoulos, es va transformar en un ésser sense cap tipus de respecte per si mateix. Les baralles contínues entre Marie Thérèse i Dora divertien desmesuradament el pintor.

És el moment que apareix en escena Françoise Gillot, la principal valedora dels arguments de Stassinopoulos. Picasso pensava que una dona havia d'ocupar un paper passiu i li va exigir entrega total. Reclosos al sud de França, on ell pintava i ella feia els treballs de la casa, «les feines pròpies d'una dona», segons el malagueny, van viure uns anys entre l'amor i l'odi. Françoise arribà a dir que la força creativa de Picasso s'esdevenia sempre després d'haver violat una dona. Assabentat de la naturalesa de les seues pretensions —Françoise havia abandonat fins i tot la pintura—, mai li va transferir cap

bé, a fi de mantenir-la en la més estricta misèria i dependència. Però Françoise va rebre una herència i amb ella es va traslladar a París amb els fills comuns, Claude i Paloma. Picasso es va donar pressa a tancar-li totes les portes.

El 1960, set anys després de la separació de Picasso i Françoise i cinc de la mort d'Olga, de la qual no s'havia divorciat mai, Picasso va idear l'última humiliació per a Françoise. Aquesta li havia demanat el reconeixement dels seus fills i ell havia acceptat; caldria casar-se i dissoldre tot seguit el matrimoni. Era una manera de legalitzar els fills, però Françoise s'havia casat amb el pintor Luc Simon, matrimoni desgraciat per les contínues aparicions en escena de Picasso. Finalment, Françoise va accedir i es va separar de Luc, però ben aviat s'adonaria que tot havia estat un engany i que Picasso s'havia casat dies abans amb Jacqueline Roque.

Jacqueline va ser l'única capaç de doblegar el pintor. Potser per l'avanzada edat d'aquest. Jacqueline va allunyar tota la família i va ser l'amant i secretària de Picasso fins la seua mort.

Més sobre Picasso

El llibre, però, no té referències explícites freqüents a la sexualitat del pintor, millor dit, no hi apareixen gairebé mai i assistim a un despulament moral on l'actitud de Picasso davant el món és l'aspecte més criticat. Stassinopoulos assegura que Picasso era un home de mala fe, que s'havia avingut amb els nazis sense greus problemes i li retrau contínuament intencions dolentes envers les persones que l'envolten.

L'escàndol, doncs, és comprensible. Stassinopoulos, lluny d'escriure un llibre respectuós o equilibrat —les subtileses psicològiques i la crítica d'art no són el seu fort—, es dedica a afegir punts negatius a la vida i el caràcter de l'artista, molts d'ells amb uns punts de vista que farien dubtar a més d'un lector.

Així les coses, el llibre sembla més una mena de divertiment morbós que més et condueix a dubtar de la moralitat de l'autora que de la del mateix Picasso. Però les dades i declaracions de Françoise Gillot o de Maya, la filla del pintor, ens fan veure en Picasso una persona cruel, centrada només en la seua creació i aprofitant-se dels altres per aconseguir els seus objectius. Tot plegat, potser només es tracta d'una qüestió de punts de vista. □

Dalt a l'esquerra, Picasso amb Jacqueline, la dona que aconseguí doblegar al geni. Baix, Picasso amb els seus fills, Claude i Paloma.